

November nieuwsbrief

nBeste leensters, leners en andere belangstellenden,

Ruim 35 jaar na de oprichting van de vrouwenbibliotheek in Utrecht blijkt dat schrijvende vrouwen nog steeds extra aandacht behoeven om volwaardig mee te tellen in schrijversland. Om die reden richtten *Renate Dorrestein, Anja Meulenbelt, Caroline van Tuyl* en *Elly de Waard* destijds de **Anna Bijns Stichting** op, genoemd naar de refreïndichteres en lerares uit Antwerpen. De stichting stelde de *Anna Bijns Prijs* in, een prijs voor de bekroning van een Nederlandstalig schrijfster. De prijs werd van 1985 tot 2014 tweejaarlijks afwisselend toegekend aan proza en poëzie en was een oeuvreprijs waarbij het oeuvre zowel in stijl, vorm, aanpak als in thematiek uiting moest geven aan de realiteit en de verbeeldingswereld van vrouwen. Van 2005 tot 2014 was het een titelprijs met als hoofddoelstelling aandacht voor Nederlandstalige literatuur van vrouwen. Meer info: <https://www.tzum.info/2016/04/nieuws-anna-bijns-prijs-verdwijnt/>

Die aandacht (b)lijkt nog steeds nodig. Begin oktober werd de actualiseerde Nederlandstalige literaire canon bekend, waarin vrouwelijke auteurs in vergelijking met 2002 aan een opmars bezig zijn en vaker genoemd worden als 'ten onrechte vergeten', maar toch slechts een kwart van de genoemde schrijvers vormen. Het valt dus niet mee met de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen in de literatuur.

Toen in 2019 het CPNB 'alweer' geen vrouw had kunnen vinden om het boekenweekgeschenk te schrijven, terwijl het boekenweekthema 'De moeder, de vrouw' was, ontstond opnieuw een groep schrijfsters op, **Fixdit**. Het schrijverscollectief wil niet alleen bewustzijn creëren (als je de wereld nooit door de ogen van vrouwen ziet, ontbreekt een belangrijk perspectief), maar ze wil ook het seksisme 'fixen' door oplossingen aan te dragen. Zo is er een podcastreeks waarin Annelies Verbeke en Jannah Loontjes (vergeten) vrouwelijke schrijvers 'wakker kussen'; verzorgen ze historische heruitgaven en is er nu een manifest. Fixdit wordt gevormd door *Yra van Dijk, Sanneke van Hassel, Rachida Lamrabet, Jannah Loontjens, Munganyende Hélène*

Christelle, Christine Otten, Gaea Schoeters, Shantie Singh, Fleur Speet, Manon Uphoff en *Annelies Verbeke*.

Een recent artikel uit de

Volkskrant: <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/fixdit-schreef-een-manifest-tegen-seksisme-in-de-letteren-die-gaten-in-de-geschiedenis-zijn-er-niet-per-ongeluk~b31bb232/>

*Op 3 november komt *Fixdit* naar boekhandel Savannah Bay (Utrecht) naar aanleiding van hun manifest **Optimistische Woede**. Marischka Verbeek gaat in gesprek met *Manon Uphoff, Christine Otten* en *Sanneke van Hassel*. Ze zullen vertellen over hun bijdrage aan het manifest en verdere plannen van het collectief. Welke vergeten schrijfsters verdienen herwaardering? Hoe ziet de ideale canon eruit? Hierover gaan de schrijfsters in gesprek met het publiek en met elkaar. Na afloop signeren zij manifesten en hun eigen werk.

Meer info: <https://www.savannahbay.nl/donderdag-3-november-fixdit-op-tournee/>

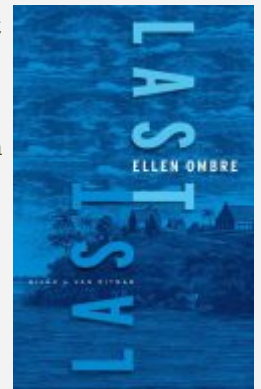
*Wat mooi aansluit bij vergeten schrijfsters die herwaardering verdienen: op 20 november organiseert literair theater Salon Saffier de lezing, **Amoene van Haersolte, een aristocrate in de letteren**, waarin een portret wordt geschetst van deze in Utrecht geboren winnares van de P.C. Hooft-prijs, in 2022 75 jaar geleden. Samen met Arthur van Schendel (die de prijs postuum kreeg) was zij de eerste die met deze Staatsprijs voor de Nederlandse Letterkunde geëerd werd. Ze kreeg de onderscheiding voor haar verhalenbundel *Sophia in de Koestraat* (1946) en omdat ze de eerste was staat ook te boek als de eerste vrouw die de prijs ontving. Amoene's werk wordt gekenmerkt door een zeer scherp waarnemingsvermogen, ironie en een heel eigen toon en stijl. Als buitenbeentje in de literatuur is zij na haar dood geheel in de vergetelheid geraakt.

Meer info:

Onlangs uitgebrachte titels

Eerst een paar Nederlandse romans

- *Ellen Ombre* heeft jarenlang gewerkt aan haar nieuwe roman **Last**. Daarin groeit de leergierige Lot op in het Suriname van de late jaren vijftig. In navolging van haar vader raakt ze in de ban van de 17e-eeuwse Jodensavanne, waar door relaties tussen de Sefardische plantagehouders en hun uit Afrika afkomstige slaven een bijzondere bevolkingsgroep ontstond: de zogenaamde 'Negerjoden'. Na jaren in Nederland keert Lot als volwassene terug om het onderzoek van haar inmiddels overleden vader naar het begin van het Surinaamse Jodendom voort te zetten. Net als Lot is Ellen Ombre mogelijk verwant aan de stichters van de Jodensavanne. En net als Lots vader zocht ze jarenlang haast obsessief - en veelal tevergeefs - naar nieuwe feiten over het vroege Surinaamse Jodendom.

- Voor haar tweede roman sprak *Inge Schilperoord* uitgebreid met jihadisten. Wat zochten zij in het

kalifaat? Ze wilde laten zien dat de islam ook heel mooi kan zijn. Dat de schrijfster ook forensisch psychologe is, vind je terug in **Het licht in de stad**. Wanneer de 16-jarige Sophie door een ongeval haar vader verliest, is ze eenzaamder dan ooit en gaat ze op zoek naar antwoorden. Haar vader verdedigde als strafrechtadvocaat jonge moslimextremisten. Hun geweld, zei hij, heeft niets te maken met hun religie. Maar waarmee dan wel? Sophie stort zich op een werkstuk over jihadisme. Ook raakt ze bevriend met haar Afghaanse en islamitische klasgenote Zala. Betoverd door de geheimzinnige schoonheid van Zala's geloof, doet het steeds meer pijn dat er voor haar geen God is. Sophies zoektocht naar waar ze thuishoort maakt dat ze niet alleen haar vader, maar ook zichzelf in een ander daglicht gaat zien. Voelt ze zich het meest verwant met Zala, of toch met Isra, haar vaders ex-cliente die zich aansloot bij IS?

- **Engel en kinnari** is na *Lichter dan ik* een volgende roman van *Dido Michielsen* over Nederlands Indië. Nu gaat het over de uitgehuwelijkte Louisa die wil weten wie haar biologische moeder is. Haar omgeving beweert echter dat haar afkomst er niet toe doet. Waarschijnlijk was haar moeder een njai, de concubine van een Hollander. Louisa mag van geluk spreken dat ze een erkende Indo-Europese is en tot de koloniale bovenlaag van Nederlands-Indië behoort. Maar wanneer ze in de spiegel kijkt, ziet ze iets heel anders. Door veel te lezen probeert Louisa te ontsnappen aan haar huisvrouwenbestaan. Haar vriendschap met een buurvrouw van Chinese afkomst en haar Javaanse secretaris geeft haar de vleugels van de kinnari, de mythische liefdesgodin. Eindelijk durft ze haar eigen keuzes te maken. Ook al moet ze vooral haar zieke man en haar pleegmoeder verzorgen, ze gaat alsnog op zoek naar

haar moeder om te ontdekken wie zijzelf nu eigenlijk is: een westerse engel of een oosterse kinnari.

– **Zielland** van Désanne van Brederode beschrijft een alternatief leven van Joseph Goebbels, het propagandabrein dat Hitler groot maakte. Het verhaal speelt in de herfst van 1938. Goebbels verlaat zijn vrouw Magda, zijn kinderen én zijn hoge positie in dienst van de Führer, om met zijn grote liefde, de Tsjechische filmster Lída Baarová, aan een nieuw leven te beginnen in Japan – waar hij de eerste tijd stropdassen wil gaan verkopen. In deze voor hem vreemde omgeving houdt hij een dagboek bij, dat vooral een reis door zijn eigen ziel zal blijken. Bijna elke dag nemen zijn inzichten toe, mede dankzij Lída. In het ondoordringelijke Japan voelen ze zich meer thuis bij elkaar dan bij de Duitsers. Maar wat nu als er onverwacht een aanbod komt, een herkansing?

Vertaalde romans, deels politiek of historisch, maar ook innerlijke bespiegelingen

– A.M. Homes was eerder deze maand te gast bij SPUI25, het academisch-culturele podium van Amsterdam, voor een lezing aan de hand van thema's uit haar nieuwe roman **De openbaring**. Daarin vraagt zij zich af: hoe schrijft een auteur fictie ten tijde van tumultueuze politieke en sociale polarisatie? In *De openbaring*, houdt Big Guy van zijn gezin, van zijn geld en van zijn land. De uitslag van de verkiezingen in 2008 is een grote schok voor hem. Uit woede en frustratie verzamelt hij een groep gelijkgestemde mannen om zich heen om zijn versie van de Amerikaanse droom weer in ere te herstellen. Ondertussen valt zijn gezinsleven in scherven. De roman is een hilarisch portret van een gezin dat niet meer wil liegen, in een wereld waarin de gevestigde orde alles op alles zet om verandering en vooruitgang tegen te houden.

– Nino Haratischwili is een Georgisch roman- en toneelschrijfster en theaterregisseur die tegenwoordig in Berlijn woont en werkt. In haar familie-epos *Het achtste leven* beschreef ze de geschiedenis van haar geboorteland. Haar nieuwe, eveneens lijvige, roman **Het schaarse licht** speelt zich af in de hoofdstad Tbilisi. Daar groeien vier bevriende vrouwen op in de jaren tachtig en negentig. Ze maken ruzie en ze verzoenen zich, een wordt beroemd en een ander heel succesvol. Tientallen jaren later ontmoeten ze elkaar weer tijdens een fototentoonstelling in Brussel waar ook foto's uit hun jeugd hangen. Ze zijn nog met z'n drieën. *Het schaarse licht* is “een wondermooi en aangrijpend verhaal over een verloren land en een verloren generatie, over een revolutie die zijn eigen kinderen opvoert en over de onvoorwaardelijke vriendschap tussen vrouwen die zelfs de dood weerstaat.” Op zaterdag 5 november is Nino Haratischwili te gast op het Crossing Border festival in Den Haag.

– In haar thuisland Noorwegen zegt men over Kjersti Annesdatter Skomsvold dat er ‘weinig hedendaagse Noorse schrijvers die zulke hypnotiserende en speelse beelden gebruiken als zij’. Eerder is van haar vertaald *Hoe harder ik loop, hoe kleiner ik ben* (zie recensie: <https://vrouwenbibliotheek.nl/2016/01/20/hoe-harder-ik-loop-hoe-kleiner-ik-ben-door-kjersti-annesdatter-skomsvold/>). Haar nieuwe roman **Heden ik, morgen gij** gaat over een man die thuis aan de keukentafel als vertaler en elke avond een vaste wandeling in de buurt van het kerkhof maakt. Hij heeft een rijk innerlijk leven, maar verder gebeurt er bijna niets. Volgens zijn moeder stierf Peters vader toen hij klein was. Hij heeft er geen herinneringen aan, alleen een groot gevoel van gemis en wrok, omdat zijn moeder hem verbood in de slaapkamer te komen waar zijn zieke vader lag.

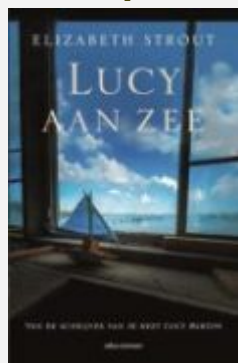
– De Zweedse Elin Cullhed raakte geobsedeerd door het leven en werk van Sylvia Plath toen zij zich in een soortgelijke situatie bevond: moeder van meerdere jonge kinderen, echtgenote van een andere schrijver, worstelend met het vinden van ruimte en tijd voor haar eigen werk. Ze verwerkte dit gegeven in haar roman **Euforie**: Sylvia Plath is zwanger van haar tweede kind en hoopvol door de belofte van het nieuwe avontuur waaraan zij en Ted Hughes zijn begonnen: een oude pastorie ver van de vuiligheid van de grote stad renoveren, een gezin grootbrengen in een koninkrijk van henzelf. Voordat de baby's kwamen, was Ted in alles haar partner; ze waren twee intellectuelen die door het leven stormden en eruit haalden wat ze wilden. Maar nu verdwijnt Ted gemakkelijk naar zijn schrijfstudio of zijn minnares in Londen terwijl Sylvia wordt achtergelaten. Ze wil zo graag schrijven, liefhebben, leven, en haar stempel drukken op de wereld.

- Ook in Zweden leidt de aanwezigheid van wolven tot flinke discussies. In **Wolvenkoorts** van Kerstin Ekman komt dit terug wanneer buiten het jachtseizoen een wolf wordt gedood. De wolf wordt door de oudere, voormalige boswachter Ulf Norrstig 'Hoogepoot' genoemd. Ulf volgt zijn spoor en hij kijkt recht in de ogen van het indrukwekkende beest in de verte. Het oogcontact raakt hem diep en zet hem aan het denken over het leven, zijn huwelijk en de beslissingen die hij nam. Zo wordt de roman een verhaal over de relatie tussen mens en natuur in een kleine dorpsgemeenschap in het hoge noorden van Zweden, over ouder worden en wat het betekent mens te zijn. Kerstin Ekman wordt gezien als de 'grande dame' van de Zweedse literatuur, en werd begin jaren '90 vooral bekend door haar indrukwekkende thriller *Zwart water*.

- *Mathilde* was het eerste deel van de trilogie *Het land van de anderen*. Het verhaal is gebaseerd op schrijfster Leïla Slimani's eigen familiegeschiedenis, met een oma uit de Elzas, een opa uit Marokko, en een moeder die opgroeide op het arme boerenbedrijf van haar ouders maar toch de eerste vrouwelijke gynaecoloog van Marokko werd. **Kijk ons dansen** is deel 2. Het is 1968 in Marokko en Amine heeft zijn dorre terrein omgevormd tot een bloeiend boerenbedrijf. Hij en zijn vrouw Mathilde behoren nu tot een nieuwe bourgeoisie. Maar hun zoon Selim heeft helemaal geen zin om de boerderij over te nemen en vlucht naar het hippieparadijs Essouira. Dochter Aïsha wordt gynaecologe en trouwt met een idealistische economiestudent. Ze geloven in een maakbare toekomst, maar dan raakt het land in de greep van een steeds strengere regime.

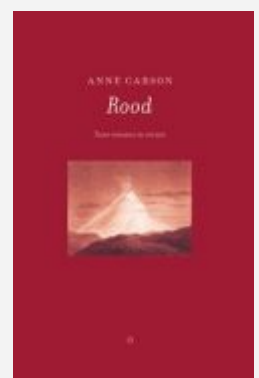
- In **Onze vrouwen diep in de zee** van Julia Armfield heeft Miri maandenlang gewacht op de terugkeer van haar vrouw Leah. De diepzeemissie waar Leah onderdeel van uitmaakte was uitgedraaid op een catastrofe: veel langer dan gepland zat Leah met haar twee collega's vast in een onderzeeër op de bodem van de zee. Wanneer Leah dan eindelijk weer thuis is, hoopt Miri dat ze het normale leven samen weer op kunnen pakken, maar Leah lijkt te zijn veranderd. Wat er precies met haar en haar collega's gebeurd is weet Miri niet, maar wat het ook is dat Leah heeft meegemaakt, gezien en gevoeld daar in die diepte; ze draagt het ook nu, op land en in hun eigen huis nog met zich mee. Terugkeren naar hun gewone leven lukt niet meer. Miri voelt haar geliefde bij zich wegglijpen. Herinneringen aan hun vroegere leven, de kleine momenten die ze met elkaar deelden, dringen zich aan haar op en doen haar al te meer beseffen wat ze aan het verliezen is.

- De drijvende kracht achter haar schrijverschap, vertelde Elizabeth Strout een jaar geleden in *The New York Times*, was een simpele: 'Proberen erachter te komen hoe het voelt om iemand anders te zijn.' Voor de vierde keer kruipt ze in haar nieuwe roman **Lucy aan zee** in de huid van Lucy Barton die door haar ex-man meegenomen naar een huis aan de kust van Maine in de eerste dagen van de coronapandemie, losgerukt uit haar ordelijke schrijversleventje in Manhattan. Haar ex-man, met wie ze nog vaak contact heeft, neemt haar op sleeptouw naar een klein stadje in Maine. De daaropvolgende maanden zijn Lucy en William ondanks het ingewikkelde verleden dat ze delen op elkaar aangewezen, in een huisje aan de kolkende, grauwe zee, terwijl de wereld ten onder lijkt te gaan.

Een drietal oude, vertaalde klassiekers

- Anne Carson is Canadees, geeft al 40 jaar les in klassieke talen en creatief schrijven op verschillende universiteiten en is bij ons relatief onbekend. In **Rood** zijn twee van haar belangrijkste werken samen gevoegd. Het eerste, *Autobiografie van Rood* uit 1998, is in 2000 vertaald verschenen en gaat over over de onstuimige liefde tussen het jongetje Gerion en Herakles. *Rood Doc* uit 2013 is nu voor het eerst vertaald en vertelt het vervolg van hun avonturen in een heel andere stijl en met andere namen. *Rood* is zowel roman als poëzie, zowel een onconventionele herschepping van een oude Griekse mythe als een volstrekt origineel coming-of-ageverhaal dat zich in het heden afspeelt, zeer erotisch en even boosaardig als de Griekse mythen. Anne Carson plaatst Homerus in een deeltjesversneller om in de versplintering van oude betekenissen een spiegelbeeld van onze huidige tijd te schetsen

– De Italiaanse schrijfster *Sibilla Aleramo* schreef haar eerste boek ***Een vrouw*** in 1906 op 30-jarige leeftijd. De sterk autobiografische roman is een mijlpaal in de Europese feministische literatuur, en recent opnieuw uitgegeven (Schwob-serie). Geschreven zonder schaamte en zijn tijd ver vooruit is het een indringend relaas over huwelijk en moederschap. Na haar zorgeloze kindertijd in een kustplaats in Italië ontdekt de naamloze vertelster de werkelijkheid van het leven van een vrouw in Italië aan het begin van de 20e eeuw. Wanneer ze de overeenkomsten begint te herkennen tussen haar eigen leven en de levens van haar moeder en de vrouwen om haar heen, raakt ze ervan overtuigd dat ze aan haar lot moet ontsnappen.

– En alleen al vanwege de titel: ***Mannen en andere tegenvallers*** speelt zich af in Stockholm, begin 1900. Vier jonge vrouwen wonen samen in een klein

appartement. Terwijl familieleden en vrienden trouwen en kinderen krijgen, werken zij fulltime op kantoor. Daar worden ze slecht betaald en proberen ze de seksuele intimidatie van hun mannelijke collega's te verdragen. 's Avonds ontmoeten de vrouwen elkaar thuis, waar ze met veel humor het hoofd bieden aan het alledaagse onrecht, en dromen van een betere, gelijkwaardiger toekomst. *Elin Wägner* schreef deze debuutroman in 1908 op jonge leeftijd en putte uit haar eigen ervaringen. Ze was getuige van stakingen, worstelde met de loonkloof en schreef als journaliste over vrouwenemancipatie en burgerrechten. Ze speelde een rol in de beweging voor vrouwenkiesrecht in Zweden en werd verkozen tot lid van de Zweedse Academie.

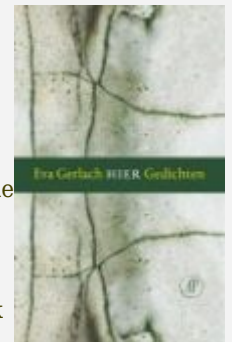

Ook nog verschenen:

- ***Het gouden uur*** van *Wytske Versteeg*
- ***Hine*** van *Lotte Kok*
- ***Tussen zwarte vlinders*** van *Fellicita Vos*
- ***De val*** van *Sarah Moss*
- ***Over de schreef*** van *Louise Kennedy*
- ***Dochters van Kiev*** van *Erin Litteken*
- ***De waarheid zal me bevrijden*** van *Alejandra Ortiz*
- ***Niet mijn lichaam*** van *Hedwig Selles*

Poëzie

– ***Hier*** is waar je bent; waar, hoe, wanneer ook. Schaduw en plaats, vast en los, ziekte, oorlog; aarde, lucht, water en vuur; dood en liefde: een reis om het lichaam in 47 gedichten in de nieuwe bundel van *Eva Gerlach*.

– ***Aan tafels*** van *Joke van Leeuwen* is één ononderbroken gedicht over de sporen die mensen in dingen achterlaten, en over het ouder zijn in de jongste jaren. Maar *Aan tafels* is óók beeld: de bundel wordt gesierd door stoelen die als vluchtelingen een nieuw thuis zoeken. Tafels zijn uitgelezen plaatsen van samenkomst, maar laten ook de lege plekken zien van wie gemist wordt. Van overledenen of van wie op een andere manier vertrokken is, voor wie zijn tafel een schuilplaats was en heeft moeten vluchten.

– ***Koleka Putuma*** is een Zuid-Afrikaanse queer dichter en theatermaker. In haar tweede bundel ***Hullo Bu-Bye Koko Come In*** ontwikkelt ze de thema's uit haar eerste bundel, *Collectief Geheugenverlies*, verder. Het gaat over de positie van een jonge zwarte en lesbische Zuid-Afrikaanse vrouw in een land dat nog nabloedt na eeuwen kolonisering en driekwart eeuw Apartheid. Daarnaast pleit ze voor de herontdekking en opwaardering van de Afrikaanse talen en cultuur en is ze bijzonder scherp voor niet-zwarten, die ondanks alles hun vooroordelen niet kunnen wegstoppen, maar ook voor zwarten die zich door de bling bling van de westerse entertainmentcultuur laten verblinden.

Verhalen

– **De kat die bleef** van *Hiro Arikawa* is een verhalenbundel met zeven verhalen waarin de kat centraal staat: ‘Een kat is geluk op pootjes.’ De verhalen gaan over de wonderbaarlijke relatie tussen mens en kat, en de troost en warmte die beiden uit die relatie putten. In het titelverhaal hoort cyperse kat Ko-ta over een legende: katten die twintig jaar oud worden, worden onsterfelijke nekomata. Ko-ta wil graag voor altijd bij zijn baasje Hiromi blijven en hij zet alles op alles om een nekomata te worden en zo over hem te kunnen blijven waken.

Non-fictie

– *Iris Murdoch, Elizabeth Anscombe, Mary Midgley en Philippa Foot* studeerden filosofie aan de prestigieuze universiteit van Oxford tijdens de Tweede Wereldoorlog, toen veel van hun mannelijke medestudenten en docenten waren opgeroepen om te vechten. Ze vormen **Het kwartet** van vier vrouwelijke filosofen over wie *Clare Mac Cumhaill en Rachael Wiseman* een biografie schreven. Ze veranderden de wereld van de filosofie en vormden een nieuwe traditie. Ze deelden niet alleen ideeën met elkaar deelden maar ook huizen, sofa's, schoenen en zelfs geliefden. In de wanorde van de oorlog en van de jaren daarna schiepen de vriendinnen een manier van ethisch denken die ons vandaag de dag nog steeds veel heeft te bieden. Wat is vrijheid? Wat is waarheid? Wat is menselijke goedheid?

– In **De omwenteling**, met de ondertitel **of de eeuw van de vrouw** beschrijft *Suzanna Jansen* de achtergrond in Nederland van de man-vrouw verhoudingen in deze tijd. Ze doet dat aan de hand van persoonlijke verhalen en reconstrueert het leven van haar eigen moeder Betsy, kijkend naar de afgelopen honderd jaar vanuit het perspectief van de vrouw. Betsy is geboren in 1922, het jaar waarin vrouwen voor het eerst mochten stemmen. Toch telden ze amper mee: ze waren dienstbaar, kregen minder loon, werden op hun trouwdag ontslagen en waren bij wet handelingsonbekwaam. Honderd jaar later heeft haar dochter meer rechten en is haar wereld groter dan de huiskamer. Wat is er in de tussentijd gebeurd en hoeveel strijd heeft het (huis)vrouwen gekost om zich daaraan te ontworstelen?

– In **Vraauwlu. Groninger vrouwen in de geschiedenis** zetten *Iris van den Brand* en *Sanne Meijer* Groninger vrouwen op het voetstuk dat ze verdienen, nadat hun rol veelal onderbelicht is gebleven. Het gaat om vrouwen die pionierden in de muziek, de wetenschap, de kunst, de politiek of het activisme – en niet zonder uitdagingen. Hun geschiedenis wordt levendig gepresenteerd: wandel- en fietsroutes voeren langs locaties die een belangrijke rol speelden in het leven van vrouwen uit de provincie Groninger. Het overzichtswerk is bedoeld voor een zo breed mogelijk publiek: voor vrouwen en mannen, voor jong en oud, voor kenners maar dus ook voor iedereen die geïnteresseerd is.

– Duizenden jaren lang hebben twee vrouwen de schuld gekregen van de val van een machtige beschaving – Troje. Als prinsessen van Sparta hebben Helena en Klytemnestra niets anders gekend dan luxe en overvloed. Als meisjes worden ze gescheiden en uitgehuwelijkt aan de legendarische buitenlandse koningen Agamemnon en Menelaos. Hun plicht is de erfgenamen te baren die de maatschappij eist en de zachtmoedige, onderdanige koninginnen te zijn die hun mannen verwachten. Maar wanneer de verwaarlozing, wreedheid en ambitie van hun echtgenoten hen te veel wordt, komen ze in verzet tegen de beperkingen die hun worden opgelegd. **Dochters van Sparta** van *Claire Heywood* is een hervertelling van het beleg van Troje vanuit het perspectief van de twee meest verguisde vrouwen uit de mythologie.

– *Nuala O'Connor* heeft een biografie geschreven over Nora Barnacle, **Nora, vrouw en muze van James Joyce**. Nora ontmoet als 20-jarig kamermeisje in Dublin James Joyce. Ze voelt zich onmiddellijk tot hem aangetrokken, en hij merkt verrast op hoe ongedwongen en vrij ze is in zijn gezelschap. Al snel zijn ze aan elkaar verknocht. Nora is bereid alles op te geven voor haar Jim: ondanks zijn weigering om te trouwen stapt ze met hem op de boot, op zoek naar een nieuw bestaan buiten Ierland.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten:

- Op 5 november houdt het **Ida Gerhardtgenootschap** haar jaarlijkse *Symposium* in de Centrumkerk in Bilthoven, de plaats waar dichteres, classica en vertaalster Ida Gerhardt (1905-1997) bij Kees Boeke aan de Werkplaats Kindergemeenschap de gymnasiumafdeling oprichtte en lerares klassieke talen was.

(<https://historischekringdebilt.nl/wp-content/uploads/DBG-Ida-Gerhardt-en-de-Werkplaats.pdf>). Ze woonde er met haar levensgezellin Marie van der Zeyde. Tijdens het symposium zullen een aantal lezingen gegeven worden rond verschillende aspecten van het werk van Ida Gerhardt. Het Ida Gerhardtgenootschap geeft ook het **Schriftuur Jaarboek** uit, een publicatie met bijdrage en artikelen rond de dichteres.

Meer info: <https://idagerhardtgenootschap.nl/activiteiten/>

- Bazarow.com is een boekenwebsite die lezen wil stimuleren en zeker van boeken die elders nauwelijks aandacht krijgen.

Je kunt er terecht voor kritische beschouwingen over 'alle' soorten boeken; nieuwe én oudere boeken, fictie én non-fictie. Sinds dit voorjaar maken ze maandelijks een boekenprogramma in de Centrale Bibliotheek in Utrecht. Op 9 november zijn daar te gast Wytske Versteeg die over haar nieuwe roman **Het gouden uur** komt

vertellen en Marilse Eerkens met wie ze praten over haar boek *Als ze maar gelukkig worden: wat willen we bereiken met de opvoeding van onze kinderen?*

Meer info: <https://www.bibliotheekutrecht.nl/agenda/volwassenen/alle-activiteiten-volwassenen/bazarow-live-01122.html>

- *Nederland Leest* is een evenement ter bevordering van het lezen van boeken, georganiseerd door het CPNB. Het is de bedoeling dat er een discussie op gang komt over een bepaald boek. Tijdens de maand november wordt dat boek weggegeven in openbare bibliotheken, waar het gratis kan worden afgehaald. Dit jaar is dat **Mevrouw mijn moeder** van Yvonne Keuls. Zelf komt de inmiddels 90-jarige schrijfster op 27 november naar de Centrale bibliotheek in Utrecht met een speciale toneelbewerking van *Mevrouw mijn moeder*. Daarin vertolkt ze zelf alle rollen.

Meer info:

<https://www.bibliotheekutrecht.nl/agenda/volwassenen/alle-activiteiten-volwassenen/bazarow-live-091122.html>

- **Carlijn Kingma** is een kunstenares, architecte en cartografe. Ze is vooral bekend om haar architectonische pentekeningen van utopieën en complexe systemen in onze samenleving die zij zelf omschrijft als

kaarten. Met metaforische denkwerelden ontrafelt ze onzichtbare structuren in onze echte wereld en gaat op zoek naar alternatieven. Haar kaarten over het geldstelsel sluiten aan op een rijke historie in de cartografie. In Rijksmuseum Twenthe is t/m 29 januari de tentoonstelling **Het waterwerk van ons geld** te zien. Centraal staan de vragen: 'Wie maakt ons geld? Waar stroomt het naartoe? En waarom werkt ons financieel systeem niet voor iedereen?' Met behulp van de metafoer 'geld als water' brengt ze de wereld van het grote geld tot leven en loodst ze de kijker door een landschap van onzichtbare geldstromen en verborgen krachten: een ontdekkingsreis naar de

rol van geld in onze samenleving. Er blijkt een lange traditie van kunstenaars die aandacht vragen voor de invloed van geld en bankieren op onze samenleving. Ook van hen is werk te zien.

Meer info: <https://www.rijksmuseumtwenthe.nl/content/3113/nl/carlijn-kingma-het-waterwerk-van-ons-geld>

- Op 8 november speelt in TivoliVredenburg *They have waited long enough*. Drie vrouwelijke componisten (Annelies van Parys, Aftab Darvishi en Calliope Tsoupaki) trekken zich het lot aan van drie vrouwen in de marge van de Griekse mythologie. Ze belichten nieuwe invalshoeken en details. Is Medea een wraakzuchtig monster of een moeder verteerd door compassie? Is Circe een kwaadaardige heks of een grootse heldin? En hoe weerloos was dat wachten van Penelope eigenlijk? De Britse Natalie Haynes (van *De kruik van Pandora*) voert het woord namens de drie personages. Sopraan Katharine Dain zingt hen tot leven in een intense samenspraak met klarinet, duduk en qanun, en het Ragazze kwartet, een strijkkwartet met vier vrouwen.

Meer

info: <https://www.tivolivredenburg.nl/agenda/they-have-waited-long-enough-08-11-2022/>

- Tijdens de novemberaflevering van de Atria Boekenclub wordt *Dat zou jij nooit toelaten* van schrijfster, journaliste en feministe Tessel ten Zwaaghe besproken. Daarin deelt zij haar verhaal over hoe zij in 2018 ontsnapte aan haar gewelddadige vriend. Na zich lang geschaamd te hebben voor haar ervaring met partnergeweld, is haar doel nu om intiem geweld bespreekbaar te maken. In dit boek doet Tessel niet alleen haar eigen verhaal, ze biedt ook de informatie die anderen nodig hebben om partnergeweld te voorkomen, herkennen en doorbreken. Op 14 november.

Meer info: <https://atria.nl/agenda/atria-boekenclub-over-dat-zou-jij-nooit-toelaten-van-tessel-ten-zwaaghe/>

Bibliotheeknieuws:

- In november zal de bibliotheek open zijn op de aangegeven tijden. Iedereen die wil komen rondkijken en/of boeken lenen en terugbrengen is van harte welkom.

Nieuwe boeken in de bibliotheek

De zijkant van de filosofie van Alina D'Haese en Frank Meester, *Engel en Kinnari* van Dido Michiels, *Het recht op seks* van Amia Srinivasan, *De Nee club* van Lida Babcock e.a., *Maria Magdalena* - catalogus Catharijneconvent

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2022/10/23/het-leugenachtige-leven-van-volwassenen-door-elena-ferrante/>

- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2022/10/25/liefde-in-kleur-door-bolu-babalola/>

De **leenbijdrage voor 2022** is opnieuw vastgesteld op **€ 26,-**. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Vanaf september is dat € 12,50. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken.

We hebben een **nieuw banknummer NL18 RABO 0366 0430 05** ten name van *Stichting Es Scent ovv naam en 'leenbijdrage 2022'*. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek, met een startbedrag van € 5,- per kalenderjaar.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden en veel recensies, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Marjolein Datema

Utrecht, 31 oktober 2022

Mei nieuwsbrief

Beste leensters, leners en andere belangstellenden,

*Zomer 2022 - **De zomer van Jeanne**

Jeanne is kunstenares **Jeanne Bieruma Oosting** (1898 - 1994), Friezin van geboorte. Haar keuze voor de kunst als vrouw uit een rijke patriciërsfamilie was controversieel in een tijd dat de rol van de vrouw binnen huwelijk en gezin voorop stond. Ze woonde en werkte afwisselend in Friesland, Gelderland, Parijs en Amsterdam. Vanuit Almen, waar ze op latere leeftijd afgewisseld met Amsterdam woonde, bezocht ze geregeld het dichtbij gelegen Zutphen met het Museum Henriette Polak. Bij de oprichting van dit museum in de jaren zeventig was ze nauw betrokken en haar werk is ruim vertegenwoordigd in de collectie.

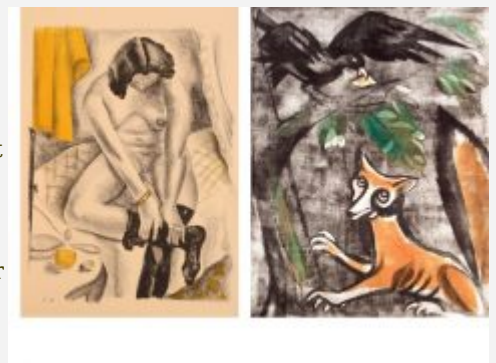
Werken was voor *Jeanne Oosting* een vanzelfsprekende levensbehoefte. 'Heel mijn leven en mijn denken draait om schilderijen. Het is mijn adem', zei ze. Zij was altijd bezig, leefde volgens haar eigen regels en verspilde geen kostbare tijd.

De uitspraak '*Geen tijd verliezen*' was haar op het lijf geschreven. Zo was zij een van die vooruitstrevende vrouwen, die begin 20e eeuw stredden voor een vrij en zelfstandig leven.

In haar Parijse periode kreeg ze vleugels en nam haar carrière een vlucht. Vooral met haar grafische werk maakte ze internationaal naam. Zij zette hiermee de toon voor een nieuwe visie op de grafische kunst als autonome kunstvorm, op gelijke voet met de schilderkunst. Haar bijdrage - haar experimentele aanpak, technisch perfectionisme, gedurfde visie en onderwerpskeuze - was hierbij van onschatbare waarde voor de Nederlandse kunstgeschiedenis. Regelmatig was de (kunst)wereld nog niet klaar voor haar werk. De onderwerpen waren te gewaagd of aanstootgevend -en dat voor een vrouw- waardoor haar werk nogal eens werd geweigerd bij tentoonstellingen.

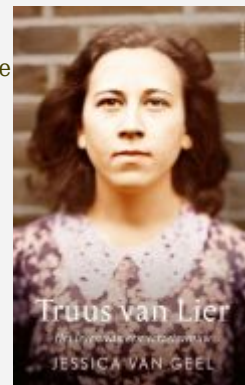
De Zomer van Jeanne wordt georganiseerd door Museum Henriette Polak samen met vier andere culturele instellingen. Museum Henriette Polak in Zutphen presenteert een grote overzichtstentoonstelling. Deze laat een uitgelezen selectie zien uit haar veelzijdige oeuvre, aangevuld met foto's en niet eerder getoonde egodocumenten. Het meeste werk wat bij Museum Staal (ook in Zutphen) te zien is, is afkomstig uit privécollecties, Museum Belvédère in Heerenveen toont haar tijd in Friesland en Parijs, Museum Maassluis toont haar reizen, naast diverse werken over dieren, interieurs en landschappen, en Stichting Nobilis in Fochteloo haar grafisch werk en dat van haar vrienden. Met een gezamenlijke (gratis) folder als 'reisgids' kan je in haar voetsporen door het land reizen.

De serie tentoonstellingen is tot stand gekomen op initiatief van sociologe en schrijfster *Jolande Withuis*, en is gebaseerd op de door haar geschreven biografie ***Geen tijd verliezen. Jeanne Bieruma Oosting 1898-1994***, uitgekomen in november vorig jaar. Dankzij haar onderzoek kan het werk van *Jeanne Oosting* voor het eerst worden belicht vanuit een biografische context én in vrouwen-historisch perspectief.

Meer info: <https://www.dezomervanjeanne.nl/> en <https://www.dezomervanjeanne.nl/agenda/>

*Op de dag dat **Truus van Lier** haar 101e verjaardag zou vieren werd het standbeeld van de Utrechtse verzetsvrouw onthuld in het Zocherpark, in het verlengde van de Walsteeg, de plek waar de 22-jarige rechtenstudente in 1943 de hoofdcommissaris van de politie in Utrecht en tevens NSB'er Gerard Kerlen doodschoot. Na deze verzetsdaad wist Truus te ontkomen, maar ze werd een paar weken later toch opgepakt. Ze is verraden en werd nog in hetzelfde jaar gefusilleerd in concentratiekamp Sachsenhausen. Nu is er dus een standbeeld, een blijvend eerbetoon aan Truus en gelijk ook bedoeld voor alle vrouwen die zich in tijden van oorlog hebben ingezet voor de vrijheid. De rol van vrouwen in het verzet is lang onderbelicht gebleven.

Ongeveer tegelijkertijd zijn er dit voorjaar twee boeken over deze jonge Utrechtse verzetsvrouw verschenen:

- **Truus van Lier. Het leven van een verzetsvrouw.** Jessica van Geel stuitte op Truus van Lier tijdens haar onderzoek voor haar boek *I love you Rietveld* over Truus Schröder, de geliefde van architect Gerrit Rietveld. Truus Schröder schreef in brieven over Truus van Lier, haar buurmeisje, die ze aanduidde als 'het meisje met de vergeet-me-niet-ogen'. Jessica van Geel wil met haar boek over Truus van Lier de onderbelichte rol van vrouwen in het verzet herstellen, schrijft ze in het voorwoord, en schreef een uitgebreid biografisch portret.

- van **Kees van Domselaar en Michiel van Diggelen** is een aangevulde en herziene editie. De oorspronkelijke uitgave verscheen in 2019 ter gelegenheid van het jubileum van het Christelijk Lyceum Zeist, de school waar Truus van Lier op zat en waar beide auteurs doceerden. Die besteden in het bondige feitenrelaas dan ook relatief veel aandacht aan Truus' middelbare schooltijd.

Ook Truus' nicht Trui zat in het verzet. Die bestierde aan het begin van de Prins Hendriklaan een crèche, die uitgroeide tot onderduikadres Kindjeshaven, waar in totaal 150 Joodse kinderen, vaak afkomstig uit de Hollandse Schouwburg in Amsterdam, veilig werden ondergebracht.

Meer

info: <https://truusvanlier.nl/category/trui-van-lier/> en https://www.vprogids.nl/boeken/artikelen/2022/B-oek-van-Jessica-van-Geel-over-verzetsstrijdster-Truus-van-Lier-het-meisje-met-de-vergeet-me-niet-ogen.html?fbclid=IwAR0tEEuE4rHF66atE6wI2KY49QGNagzkC1azIm3C223YxSCpCNoTW_jqAS4

Onlangs uitgebrachte andere titels

- De nieuwe roman **Julia**, van de in Rome woonachtige **Rosita Steenbeek** gaat over het enige kind van keizer Augustus. Julia zegt wat ze denkt, houdt van provoceren, maakt verre reizen en bezoekt een literaire kring van geestverwanten die moeten aanzien hoe de Republiek een keizerlijk regime wordt. In deze kring worden subversieve teksten geschreven en snode plannen gesmeed. Een van hen is haar grote liefde Iullus Antonius. **Rosita Steenbeek** wisselt het lopende verhaal over het leven van Julia af met stukken waarin ze als ik-verteller in het heden de plekken bezoekt en beschrijft waar Julia gewoond, gelopen, gefeest, gebaad en gereisd heeft. Er ontstaat een beeld van een temperamentvolle vrouw die haar eigen keuzes maakt, gedwarsboomd door haar vader die haar dwingt tot huwelijken die passen in zijn politieke strategie.

- **Emily Reekers** schreef met **Wij zijn vrij** een roman over het psychologisch 'spel' rondom intimiteit in een samengesteld gezin, een actueel onderwerp. Een gezin met vader en dochter, en (stief)moeder en (stief)dochter: ze zijn anders dan andere gezinnen. Dit voelen ze wanneer ze tegen de wind in door de rivierduinen rennen. Wanneer ze als een magische eenheid in de woonkamer dansen tot ze zweten. Of wanneer ze in de badkamer elkaars lichamen insmeren met diepzeeklei. De gezinsleden zijn alle vier op een eigen manier beschadigd en op zoek naar erkenning, aandacht en liefde. Beetje bij beetje

worden grenzen verlegd, maar waar eindigt onschuld en begint schuld? En wie is er schuldig?

- De autobiografische roman **Tekenen van het universum** van Emy Koopman heeft als ondertitel **Verslag van een obsessie**. Het is inderdaad het verslag van een obsessie, maar gaat tegelijkertijd veel verder dan dat. Tijdens de opnames voor een televisieserie wordt hoofdpersoon Emy verliefd op een andere man dan degene met wie ze een relatie heeft. Het loopt uit op een ingewikkelde en onmogelijke liefde. Emy vertelt eerlijk, intiem en persoonlijk over hoe zij zichzelf verloor in haar romantisch relatie, over hoe grenzen overschreden werden en over hoe ze die liet overschrijden, over vrouw zijn in een wereld die ons leert om geen grenzen te stellen, maar om te behagen en lief te zijn. De manier waarop ze verslag roept in de kritieken veel enthousiasme op.

- In **Zee van rust** van de Canadese *Emily St. John Mandel* steekt Edwin St. Andrew in 1912 de Atlantische Oceaan over. Als hij in de woeste wildernis van British Columbia het bos in stapt, is het heel even volslagen duister en zingen er vioolklanken onnatuurlijk door de lucht. Twee eeuwen later reist de beroemde schrijfster Olive Llewellyn de aarde over, ver van haar huis in de tweede maankolonie, zonder vermoeden van een oprukkende pandemie. In Olives bestsellerroman komt een vreemde scène voor: een man staat in een galmende ruimte viool te spelen terwijl om hem heen de bomen van een bos oprijzen. Weer tweehonderd jaar later wordt detective Gasperry Roberts gevraagd om terug te reizen in de tijd om deze vreemde doublure te onderzoeken. "...een ongrijpbare mix van beklemming en luchtigheid" (Trouw).

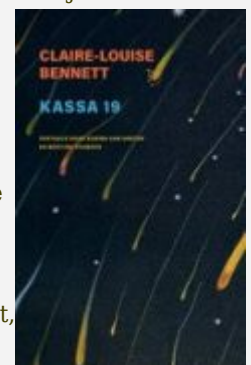
- **Mijn zusje en de zee** van Donatella di Pietrantonio is een verfijnd en beeldend portret van de ambivalente band tussen twee zussen. Een plotseling telefoontje dwingt een vrouw om gehaast te vertrekken uit haar woonplaats Grenoble. Met de trein reist ze langs verschillende kleine stations, die voorbijflitsen, tot haar raampje gevuld wordt met de Adriatische Zee. Ze is terug in haar geboorteland Italië. Ze zal haar jongere zus na jaren weer zien, haar zus die zo anders is dan zij. Vroeger waren ze onafscheidelijk, later raakten ze eraan gewend elkaar uit het oog te verliezen. Terug in Pescara wordt ze overspoeld door de herinneringen aan hun chaotische relatie.

- In **Hoe je van je dochter moet houden** staat een vrouw in een donkere straat, duizenden

kilometers verwijderd van haar huis in Israël. Ze kijkt stiekem naar binnen door de verlichte ramen van een woning in Groningen. De twee meisjes die ze in de woonkamer ziet zijn de dochters van haar enige dochter, de kleinkinderen die ze nog nooit heeft ontmoet. Dan gaat ze weer terug naar Israël, zonder te hebben aangebeld. Deze roman van *Hila Blum* draait om een gezin: moeder, dochter en vader. Een gezin waarin fouten gemaakt worden en misverstanden ontstaan, uit naam van de liefde, die uiteindelijk zullen leiden tot een groot psychologisch drama. De van oorsprong Israëlische schrijfster fileert de liefde van een moeder voor haar dochter en laat de grenzen zien van het vermogen om het lot van je kinderen te bepalen.

- "*Claire Louise Bennett* schrijft als niemand anders. Ze is een zeldzaam talent en *Kassa 19* is een magistrale roman", zou Karl Ove Knausgård gezegd of geschreven hebben. **Kassa 19** gaat over een schoolmeisje dat in een arbeidersstadje ten westen van Londen verhalen achter in haar oefenschrift krabbelt. Alles en iedereen wordt tot inspiratie voor haar verbeelding. De grote Russische man met de kleine bruine auto die rondloopt in de supermarkt waar ze als kassière werkt en die haar een exemplaar toestopt van *Jenseits von Gut und Böse*. De toenemende stapels met andere boeken waarin ze zichzelf verliest en vindt. De opwinding waarmee ze personages en scenario's in haar hoofd oproept, wordt geëvenaard door de vreugde waarmee ze haar eigen weg door de wereld creëert.

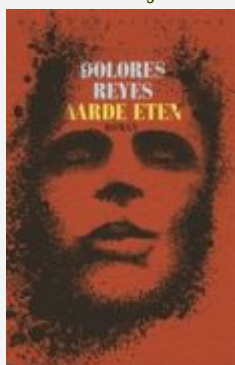

– **Borsten en eitjes** van de Japanse schrijfster *Mieko Kawakami* volgt hoofdpersoon Natsu en de vrouwen in haar leven terwijl zij uitvinden hoe ze vorm willen geven aan een leven als schrijver, zus, moeder, vriendin: als vrouw – met of zonder kind. Alleenstaande Natsu worstelt met het schrijven van haar langverwachte tweede roman en koestert de wens om moeder te worden. In Japan is spermadonatie en ivf voor alleenstaanden verboden, dus gaat ze alternatieve methoden om zwanger te raken te onderzoeken. Natsu's zus overweegt haar borsten te laten vergroten en haar tienerdochter worstelt met zichzelf en haar lichaam als jonge vrouw. De verschillende kanten van vrouwelijkheid, het vrouwelijk lichaam en (de weg naar) moederschap komen voorbij, met humor.

– **Dansen op vluchtige noten** van *An van Paemel* speelt zich zo'n 100 jaar geleden af, maar de beschrijving doet een ook voor onze tijd relevante roman vermoeden: "Dansen op vluchtige noten exploreert, behalve het mijnenveld van culturele integratie, ook de dunne grens tussen geestelijk ziek en gezond. Is die wel relevant als de hele wereld op een gekkenhuis lijkt?"

Gidia, de oudste dochter uit een arm Nederlands gezin, moet tegen haar zin als krankzinnigenverpleegster werken om de studies van haar broers te bekostigen. Ze zoekt tevergeefs een uitweg uit haar saaie, conventionele leven. Dan breekt de Eerste Wereldoorlog uit en honderdduizenden Belgen vluchten naar het neutrale Nederland. Gidia krijgt een nieuwe collega, Jean, een Belgische vluchteling die prachtig cello speelt. Hij verzwijgt echter de reden waarom hij krankzinnigenverpleger is geworden, en verder piekert hij er niet over een gezin te stichten. Hij heeft andere ambities. Hij probeert zich onbevangen te integreren in Nederland maar trapt daarbij meerdere mensen op de tenen. Dan rijst de vraag: blijft hij in Nederland of wordt hij toch soldaat?

– **Aarde eten** is het veelgeprezen debuut van de Argentijnse *Dolores Reyes*. In een stad in Argentinië ontdekt een meisje dat wanneer ze aarde eet, ze visioenen krijgt van vermoorde en vermiste mensen die op die aarde hebben gelopen. Ze wil die visioenen voor zichzelf houden, maar wanneer het gerucht over haar helderziendheid zich verspreidt, vragen steeds meer wanhopige mensen haar hulp. Zij willen weten wat er met hun verdwenen dierbaren is gebeurd. Als ze wat ouder is beseft ze dat haar gave een verantwoordelijkheid jegens anderen met zich meebrengt, vooral omdat zij in een sloppenwijk buurt woont, waar geweld en onrecht aan de orde van de dag zijn, en de belangrijkste slachtoffers vrouwen zijn. Wanneer zij in een visioen de aanstaande moord op haar broer ziet, probeert ze uit alle macht die te voorkomen. Maar hoe?

– **Het snoephuis** van *Jennifer Egan*: zie bij activiteiten

Poëzie

– De jonge Somalisch-Britse dichteres *Warsan Shire* schreef al jaren gedichten en teksten, o.a. voor Beyoncé en publiceerde poëzie-pamfletten. Haar gedicht *Thuis* werd wereldwijd gedeeld als oproep tot een humaner beleid. Nu is haar debuutbundel verschenen, **Zegen de dochter**, die Radna Fabius in het Nederlands vertaalde. *Warsan Shire* dicht over haar eigen ervaringen als migrante, over je huis kwijtraken en je nergens thuisvoelen, over oorlog, seks en vrouw-zijn. Haar bundel gaat over een meisje dat opgevoed wordt door de stemmen in haar hoofd bij gebrek aan iemand die voor haar zorgt. Puttend uit haar eigen leven en dat van haar dierbaren, popcultuur en krantenkoppen brengt ze in schitterende gedichten de levens van vluchtelingen en migranten, moeders en dochters, zwarte vrouwen en tienermeisjes tot leven.

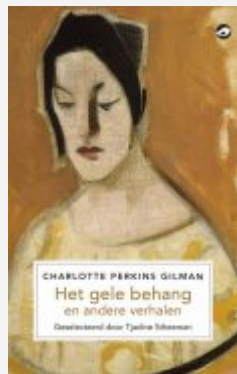
– *Radna Fabius* vertaalde ook de gedichten van *Louise Glück*. Toen de Amerikaanse dichteres in 2020 de Nobelprijs voor de Literatuur won, was er nog geen bundel van haar in het Nederlands vertaald. Vorig jaar verscheen de vertaling haar bundel *Averno*, en nu is er **Winterrecepten van het collectief**, haar eerste bundel na de Nobelprijs. *Louise Glück* componeert haar gedichten alsof het korte verhalen zijn, vertellingen in poëzie. Ze handelen elk op hun eigen manier over verlies en

vergankelijkheid. Ze zijn intiem en beschouwend, maar niet sentimenteel.

- Kraanvogels staan voor waakzaamheid. In de Chinese traditie dragen ze op hun rug de zielen van de doden. Bij Plinius plaatsen kraanvogels schildwachten als ze tijdens de trek uitrusten. Op een poot staand, met een steen in de andere, weten ze zeker waakzaam te zullen blijven. **Kraanvogels** is ook de titel van de 6e dichtbundel van *Jane Leusink*, waarin ze verder gaat met waar ze in haar vorige bundel *Een grazende streep in de lucht* een begin mee heeft gemaakt. Ze verbindt in een achttal lange, soms epische, soms lyrische gedichten persoonlijke geschiedenissen met universele vragen omtrent groei, dood en rouw. Ze onderzoekt de kunst van het sterven op Bali in de puputan van 1906, ze speculeert over de voor pogrom en oorlog vluchtende Russisch-Pools-Joodse voorouders en onderneemt een zoektocht naar een gestorven dochter die ze ergens onderweg was kwijtgeraakt.

Verhalen

Charlotte Perkins Gilman was een prominent Amerikaans feministe, sociologe en schreef literatuur, korte verhalen en non-fictie. Ze is beroemd geworden met haar klassieke, huiveringwekkende verhaal **Het gele behang** dat is gebaseerd op haar eigen worsteling met een postnatale depressie. Een jonge moeder raakt in de ban van het gele behangpatroon op haar kamer, waarin ze een verplichte rustkuur ondergaat, en verliest langzaam haar verstand. De publicatie veroorzaakte in 1892 veroorzaakte grote opschudding in de literaire én medische wereld. Het onlangs opnieuw uitgebrachte **Het gele behang en andere verhalen** bevat ook twaalf korte verhalen waarin Charlotte Perkins humoristisch en scherpzinnig wijze de traditionele plaats van de vrouw in de maatschappij onderzoekt. Leidraad in al haar verhalen is de gelijkwaardigheid tussen man en vrouw.

Non-fictie

- *Loes Faber* is kunstenares, illustrator en docente aan de kunstacademie. Zelf studeerde ze af op het vrouwelijk zelfportret in de beeldende kunst. In haar debuut, de graphic novel **Ik ben mijn muze**, brengt ze een visuele ode aan acht vrouwelijke kunstenaars, die in eerste instantie werden overgeslagen in de canon van de kunstgeschiedenis. Vrouwen die hun eigen koers voeren, die hun leven gaven voor hun kunstenaarschap en vchten voor wat ze belangrijk vonden, niet bang om zich aan de norm te ontworstelen en zo vrij mogelijk te leven. Toen Loes Faber zich begon te verdiepen in de geschiedenis van het vrouwelijk zelfportret, viel haar op dat de hele emancipatie van de vrouw zich aftekende op de portretten die vrouwelijke kunstenaars van zichzelf maakte. "En dit zijn nog maar acht verhalen - er liggen er nog zoveel voor het oprapen, ik ben nog lang niet klaar", schrijft ze. Meer info: <https://ikbenmijnmuze.loesfaber.com/>

- Schrijfster *Mariët Meester* groeide op in het Drentse gevangenisdorp Veenhuizen. In het autobiografische **Koloniekind** vertelt ze over haar ongewone jeugd. Als dochter van 'meester Meester' groeide Mariët op in de afgelegen justitiekolonie, toen het Drentse dorp nog verboden was voor buitenstaanders. Ze ging in een gevangenisbus naar de kleuterschool, de tuin van het huis waar ze woonde werd door gevangenen onderhouden en op zondag zat ze samen met gevangenen - haar rolmodellen - in de kerk. Aan de hand van haar persoonlijke verhaal beschrijft ze van binnenuit hoe de inwoners van Veenhuizen samenleefden met de criminelen die ze moesten bewaken. Het was een kleine op zichzelf staande gemeenschap en bijna onvoorstelbaar anders dan in onze gevangnissen nu.

- **Biografie van de baarmoeder** van gynaecologe *Marlies Bongers* en schrijfster *Corien van Zweden* draagt de veelzeggende ondertitel **Het ingenieuze orgaan dat vaak niet begrepen wordt**. Baarmoeders kunnen baren, maar er is zo veel meer. Er wordt verteld over de baarmoeder in alle fases van het leven. Van voor de eerste menstruatie, de ongeveer 40 jaar maandelijkse ongesteldheidscycli met als enige pauze een enkele zwangerschap, het afbouwen ervan dat vaak met het nodige ongemak gepaard gaat en dan in ruststand. Ze vertellen ook over zieke en gezonde baarmoeders, getransplanteerde baarmoeders en kunstbaarmoeders en de symbolische en emotionele waarde ervan. *Corien van Zweden* schreef eerder *Borsten. De levensloop van een intiem lichaamsdeel* over borsten in hun verschillende rollen van verleidster, voedster en vernietiger.

- In de jaren '40 was 1/3 van alle leden van de NSB vrouw. Toch is er nauwelijks onderzoek gedaan naar hun beweegredenen en hun verhaal. In **Foute vrouwen** tekent *Paul van de Water* opmerkelijke levensverhalen op van Nederlandse en Vlaamse vrouwen die collaboreerden of op andere manieren de bezetter hielpen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Soms hadden ze eenvoudige kantoorbanen bij vaak verschrikkelijke organisaties, soms ging het om actieve Jodenjaagsters. Opvallende geschiedenissen die beschreven worden zijn die van de Amsterdamse Ans van Dijk, de Vlaamse Irma Laplasse en jeugdboekenschrijfster Tonny Vos-Dahmen von Buchholz.

- "Het ziet ernaar uit dat *Hans Goedkoop's* langverwachte biografie van schrijfster en journaliste *Renate Rubinstein* in stukjes en brokjes tot ons zal komen", schreef Trouw vorige week. In 2015 verscheen van zijn hand *Iedereen was er*, een kort verslag van Renate's 50e verjaardag, en afgelopen maand **Vaderskind** over haar jeugd en oorlogsjaren. *Vaderskind* vertelt de geschiedenis van een immigrantenmeisje met een joodse vader. Heel slim en erg gevoelig. Angstig zonder dat ze weet waarvoor. Haar wordt niet veel verteld over de wereld, kinderjaren horen onbezorgd te zijn, maar gaandeweg dwingt ze zichzelf te leren kijken. Ook naar wat geen mens wil zien. Als eerste columnist van Nederland, en nooit overtroffen, schreef Renate Rubinstein over alles wat de tijd haar aandroeg, van het zelfbedrog der ideologieën tot de zang van de wiewaai. Niemand zat het heden ooit zo op de huid. In de verwoestende tijd van haar jeugd legde ze het fundament van haar schrijverschap.

- In **De vrouw die Friesland redde** beschrijft *Sunny Jansen* de levensgeschiedenis van een onbekende prinses van Oranje en een van de opmerkelijkste vrouwen uit de Nederlandse 17e eeuw, *Albertine Agnes (1634-1696)*. Na de dood van haar man werd ze de eerste vrouw die in de Republiek optrad als regentes van Friesland, Groningen en Drenthe. Een vrouw die politiek ingrijpt was ongekend, maar ze wist op spectaculaire wijze met inzet van de waterlinie het Noorden te behoeden voor een inval van de oorlogszuchtige bisschop van Münster. De Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden werd van alle kanten aangevallen, en ook Friesland dreigde onbestuurbaar te worden. Ze wist haar positie te verstevigen. Niet alleen bestuurde Albertine Agnes het Noorden, zij stond de militaire bevelhebbers terzijde, ondernam verschillende bouwprojecten en trad op als mecenas van kunstenaars.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten:

- Op 20 mei verwelkomt ILFU (Utrecht) **Jennifer Egan**, Amerikaans schrijfster van romans en korte verhalen. Ze zal geïnterviewd worden over haar nieuwste roman *Het snoephuis*. Daarin verschijnen personages uit haar eerdere succesvolle roman *Bezoek van de knokploeg* opnieuw op het toneel. Bix Bouton is ondernemer en experimenteert met het menselijk geheugen. Hij brengt *Baas over je Onbewuste* op de markt, een technologische programma waarmee je toegang krijgt tot al je herinneringen, en deze herinneringen met iedereen kunt delen. Maar niet iedereen is enthousiast. Het heeft namelijk verregaande gevolgen voor de levens van de verschillende personages, wier paden zich meermaals kruisen.

Meer info: <https://www.tivolivredenburg.nl/agenda/ilfu-book-talk-met-jennifer-egan-20-05-2022/>

- Deze maand organiseert Atria boekenclub weer 2 bijeenkomsten:

Op 2 mei wordt een titel van de hedendaagse schrijfster en journaliste *Tessel ten Zwaeege* besproken: **Dat zou jij nooit toelaten**. Hierin vertelt zij haar verhaal over hoe zij in 2018 ontsnapte aan haar gewelddadige vriend. Na zich lang geschaamd te hebben voor haar ervaring met partnergeweld, is haar doel nu om intiem geweld bespreekbaar te maken. Daarnaast biedt ze ook informatie die anderen nodig hebben om partnergeweld te voorkomen, herkennen en doorbreken.

Meer

info: <https://atria.nl/agenda/atria-boekenclub-over-dat-zou-jij-nooit-toelaten-van-tessel-ten-zwaeege/>

Op 16 mei wordt **Mannen die deugen** van historicus en hoogleraar *Ivan Jablonka* besproken. Het beschrijft de rol die mannen spelen bij het in stand houden van patriarchale systemen en de rol die zij kunnen spelen in het creëren van nieuwe vormen van mannelijkheid. Jablonka doet een pleidooi om je als man in te zetten voor een samenleving waarbij mensen niet worden onderdrukt en een mannelijkheid met lef om je voor een rechtvaardige wereld in te zetten.

Meer info: <https://atria.nl/agenda/atria-boekenclub-over-mannen-die-deugen-van-ivan-jablonka/>

Bibliotheeknieuws:

- In mei zal de bibliotheek open zijn op de aangegeven tijden. Iedereen die wil komen rondkijken en/of boeken lenen en terugbrengen is van harte welkom.

- Dit jaar viert Utrecht haar 900 jaar stadsrechten en er staan tal van evenementen en initiatieven op de planning. Gianna, die ons helpt met de catalogus, heeft voorgesteld om de Vrouwenbibliotheek te betrekken bij de plannen van haar (queer) amateur-theatergroep Oester. Het zou een mooie samenwerking kunnen zijn en gelijk meer bekendheid genereren voor onze bieb, de collectie en recensies, en haar roze aandeel daarin. In de juni nieuwsbrief uitgebreider hierover.

Het ziet er naar uit dat wij als vrouwenbibliotheek een bijdrage mogen leveren aan het programmaboekje en aan een banner met informatie over wat we te bieden hebben, die op een tentoonstelling te zien zal zijn. In samenhang daarmee willen we zorgen voor nieuwe relevante artikelen (met speciale rose aandacht) op onze website over onze collectie, onze recensies, de geschiedenis van de bieb, Utrechtse schrijfsters etc.

We hopen op wat extra hulp bij onze plannen en zoeken o.a. mensen die in de recensies en/of collectie/catalogus van de vrouwenbibliotheek willen 'duiken' om te kijken wat relevant en/of interessant is, en er iets over willen schrijven voor op de website. Dat kan ook over meer specifieke onderwerpen, zoals bijv. Utrechtse schrijfsters.

We zijn erg blij met extra 'handen', dus als het je iets lijkt om mee te gaan doen, hoor ik dat graag van je.

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Hier huizen draken, poëzie van Marie Claus, *De tsarina en de filosoof* van Martine Sahler, *Stoeien met de muzen*. *Jeanne Bieruma Oosting* van Susan van den Berg en Jolande Withuis

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2022/04/04/een-liefde-van-sara-mesa/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2022/04/14/sarnami-hai-suriname-ik-ben-door-bea-vianen/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2022/04/22/het-vrouwenpaleis-door-laetitia-colombani/>

De leenbijdrage voor 2022 is opnieuw vastgesteld op € 26,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn.

Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken.

We hebben een **nieuw banknummer NL18 RABO 0366 0430 05** ten name van *Stichting Es Scent ovv naam en 'leenbijdrage 2022'*. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek, met een startbedrag van € 5,- per kalenderjaar.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden en veel recensies, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Marjolein Datema

Utrecht, 1 mei 2022